

Warszawa, dnia 31 sierpnia 2014 r.

Dr Jacek Kosonoga
Zakład Prawa Karnego
Instytut Nauk Prawnych
Polskiej Akademii Nauk

Załącznik nr 2

Autoreferat przedstawiający dorobek naukowy

1. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytuł rozprawy doktorskiej

Tytuł magistra uzyskany w 1999 r., po odbyciu studiów magisterskich na kierunku prawo (Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego). Praca magisterska *„Karnoprosowe i konstytucyjne aspekty zatrzymania osoby i rzeczy w procesie karnym”*.

Stopień doktora nauk prawnych w zakresie prawa, nadany uchwałą Rady Naukowej Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk z dnia 27 kwietnia 2007 r. Rozprawa doktorska *„Dozór Policji jako środek zapobiegawczy w polskim procesie karnym”*, napisana pod kierunkiem prof. dr. hab. Ryszarda A. Stefańskiego. Recenzenci: prof. dr hab. Zofia Świda, prof. dr hab. Stanisław Stachowiak. Rozprawa opublikowana w 2008 r. w wydawnictwie Wolters Kluwer.

2. Edukacja i doświadczenie zawodowe, w tym zatrudnienie w jednostkach naukowych

– od 1994 r. do 1999 r. – studia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego;

– od 1999 r. do 2004 r. – asystent w Katedrze Postępowania Karnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie;

- od 1999 r. do 2007 r. – asystent, a od 2007 r. do dnia dzisiejszego – adiunkt w Katedrze Prawa Karnego Wydziału Prawa i Administracji Uczelni Łazarskiego w Warszawie;
- od 2004 r. do 2007 r. – asystent, a od 2007 r. do dnia dzisiejszego – adiunkt w Zakładzie Prawa Karnego Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk;
- od 2001 r. do 2004 r. – aplikant prokuratorski Prokuratury Okręgowej w Warszawie (egzamin prokuratorski zdany z wynikiem bardzo dobrym);
- od 2007 r. radca prawny (w związku z pracą w sądownictwie prawo wykonywania zawodu zawieszono);
- od 2007 r. do dnia dzisiejszego – członek Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego.

3. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm.)

Jako podstawowe osiągnięcie naukowe – w rozumieniu art. 16 ust. 1 i 2 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm.), stanowiące podstawę ubiegania się o stopień doktora habilitowanego nauk prawnych, przedstawiam monografię pt. „*System środków dyscyplinujących uczestników postępowania karnego*”, Warszawa 2014 (recenzent wydawniczy prof. Ucz. Łaz. dr hab. Maciej Rogalski).

O wyborze tematu dysertacji przesądziło kilka zasadniczych argumentów. Przede wszystkim środki dyscyplinujące uczestników postępowania karnego mają bardzo istotne znaczenie praktyczne. Nie tylko stanowią jedną z podstawowych zmiennych wpływających na sprawność i szybkość procesu karnego, ale jednocześnie są gwarantem zachowania należytej powagi i atmosfery czynności urzędowych, prowadzonych w sprawach o szczególnym znaczeniu prawnym i społecznym. Umożliwiają również stosowną reakcję organu na rażące naruszenie prawa ze strony profesjonalnych uczestników postępowania, kształtując w ten sposób właściwe standardy wykonywania czynności służbowych oraz reprezentacji procesowej w sprawach karnych.

Tytułowe zagadnienie jest również złożone pod względem teoretycznym. Środki dyscyplinujące, pomimo ich zasadniczo doraźnego i z założenia nierepresyjnego charakteru, w sposób istotny ingerują w sferę praw i wolności obywatelskich. Powstaje w związku z tym problem odpowiedniego zakresu uprawnień procesowych osób dyscyplinowanych. Zastanawia także, czy przymus państwowy jest w każdym przypadku zasadny i adekwatny

do celów, które zamierza osiągnąć ustawodawca. Można również zadać pytanie na ile ostatnie przemodelowanie procesu karnego, w kierunku zwiększenia jego kontradiktoryjności, wpływa na potrzebę zmian w obrębie środków dyscyplinujących, zwłaszcza w kontekście uprawnień przewodniczącego składu, czy też dyscyplinowania ustnych wystąpień przed sądem.

Niezależnie od powyższego o wyborze tytułowego zagadnienia zdecydowały wyniki kwerendy bibliograficznej. Kwestia środków dyscyplinujących jest podejmowana w literaturze zupełnie sporadycznie i najczęściej fragmentarycznie, przy okazji omawiania środków przymusu, przebiegu rozprawy, czy też kwestii ustrojowych. Niedostatek aktywności badawczej w obrębie tytułowego zagadnienia jest ewidentny, zauważalna jest wręcz dysproporcja pomiędzy wagą problematyki a dorobkiem doktryny.

Problematyka środków dyscyplinujących uczestników postępowania karnego jest zatem atrakcyjnym pod względem teoretycznym obszarem dociekań naukowych, zagadnieniem ważkim dla praktyki organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, a przy tym wątkiem rzadko podejmowanym w nauce procesu karnego.

W pracy posłużono się przede wszystkim metodą analizy dogmatycznej, uwzględniając głównie takie jej elementy jak: opis i systematyzacja norm prawnych, wykładnia prawa, ustalanie i definiowanie pojęć, analiza praktyki stosowania prawa oraz jego doskonalenie. To właśnie na te grupy zagadnień, jakkolwiek w różnym stopniu, położono główny nacisk w pracy. Opracowanie ma z założenia charakter teoretyczny i nie zawiera badań empirycznych, w szerokim jednak zakresie uwzględniono w nim orzecznictwo sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego. Posłużono się także analizą historycznoprawną uwzględniając główne kierunki zmian normatywnych i podstawowe tendencje legislacyjne. W sposób zamierzony zrezygnowano natomiast z metody prawnoporównawczej. Z założenia przedmiotem opracowania jest analiza polskich rozwiązań prawnych.

Spośród szeregu wątków problemowych związanych z systemem środków dyscyplinujących uczestników postępowania karnego na plan pierwszy wysuwają się pytania o to: jakie są podstawowe kryteria uznania danego rozwiązania prawnego za środek dyscyplinujący, czy środki dyscyplinujące uczestników postępowania karnego tworzą spójny i logicznie powiązany system, jakim kategoryzacjom podlegają, jakie zależności zachodzą pomiędzy poszczególnymi środkami i jakie funkcje są przez nie realizowane.

Praca została podzielona na 11 rozdziałów merytorycznych. Początkowo poruszono kwestie ogólne i wprowadzające, związane z charakterem prawnym środków dyscyplinujących (rozdział I). Poza wyjaśnieniem przyjętych założeń terminologicznych

odniesiono się także do relacji zachodzących pomiędzy poszczególnymi środkami a naczelnymi zasadami procesowymi. Omówiono przy tym funkcje środków dyscyplinujących oraz zaprezentowano przyjętą w toku dalszego wywodu ich klasyfikację rodzajową. Odrębne rozważania poświęcono ogólnosystemowemu ujęciu problemu dyscyplinowania uczestników poszczególnych postępowań (rozdział II).

Dla pełniejszego przedstawienia tytułowego zagadnienia konieczne było prześledzenie procesu kształtowania się systemu środków dyscyplinujących (rozdział III). Punkt wyjścia w tym przypadku stanowiła analiza ustawodawstw państw zaborczych, a współczesne konstrukcje normatywne omówiono na tle przepisów kodeksu postępowania karnego z 1928 r. i 1969 r. oraz ustaw ustrojowych z 1930 r. i 1985 r. Wykazano przy tym charakterystyczne kierunki zmian legislacyjnych i ustosunkowano się do motywów ustawodawczych. Poza ujęciem retrospektywnym konieczne okazało się także prospektywne sięgnięcie do już uchwalonej, ale jeszcze nieobowiązującej ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247).

Rozdziały IV – VIII poświęcone zostały poszczególnym środkom dyscyplinującym, a za kryterium klasyfikacyjne przyjęto ich rodzajową specyfikę. W pierwszej kolejności odniesiono się do kar finansowych, tj. kary pieniężnej (art. 285 § 1 k.p.k.) oraz kary grzywny, o jakiej mowa w art. 49 § 1 u.s.p. Zasadniczy ciężar wywodu w tej części pracy, położony został na poszczególne przesłanki zastosowania sankcji finansowych, co w odniesieniu do kary pieniężnej, wymagało przeanalizowania takich okoliczności procesowych jak: nieusprawiedliwione niestawiennictwo lub wydalenie się z miejsca czynności przed jej zakończeniem; bezpodstawne uchylenie się od wykonania czynności biegłego, tłumacza lub specjalisty; bezpodstawne uchylenie się od obowiązku złożenia przyrzeczenia; niedopełnienie obowiązków poręczyciela; bezpodstawne uchylenie się od wydania przedmiotu; niedopełnienie innego obowiązku procesowego oraz bezpodstawne nieudzielenie pomocy organowi procesowemu w wyznaczonym terminie.

Odrębny wątek stanowiła problematyka bezpodstawnego uchylania się od złożenia zeznań. Wiązało się to z koniecznością wskazania wszelkich okoliczności dopuszczających odstępnie od realizacji tego obowiązku procesowego, w tym m.in.: prawa do odmowy zeznań, prawa do uchylenia się od odpowiedzi na pytanie, a także kwestii zwolnienia od obowiązku złożenia zeznania lub udzielenia odpowiedzi na pytanie. Konieczne było również odniesienie się do zakazów dowodowych związanych z tajemnicami: obrończą, spowiedzi, zdrowia psychicznego, zawodową, funkcyjną oraz wynikającą z ochrony informacji niejawnych. Na kanwie tych rozważań poruszono także trzy zagadnienia szczególne

dotyczące: dyscyplinowania świadków małoletnich oraz obrońców i pełnomocników, a także wpływu bezpodstawnej odmowy zeznań na odpowiedzialność karną. Kwestia nałożenia kary pieniężnej pozostaje także w ścisłym związku – z omówionym odrębnie – zatrzymaniem i przymusowym doprowadzeniem ukaranego.

W rozdziale IV podjęto problematykę kary grzywny odnosząc się przede wszystkim do przesłanek jej zastosowania w postaci naruszenia powagi, spokoju lub porządku czynności sądowych oraz ublżenia sądowi, innemu organowi państwowemu lub osobom biorącym udział w sprawie. W tym ostatnim aspekcie zwrócono uwagę na możliwość ublżenia sądowi w formie pisemnej. Przeanalizowano również zagadnienie wpływu stanu psychicznego uczestnika postępowania na możliwość nałożenia kary porządkowej, rozpatrując w szczególności dwa zasadnicze problemy, tj. tzw. pieniactwa procesowego oraz udziału w procesie w stanie nietrzeźwości lub po użyciu środka odurzającego.

Wprawdzie charakter finansowy mają również inne środki o cechach dyscyplinujących, w tym nałożenie kary na dziekana właściwej rady (art. 20 § 1 a k.p.k.) oraz kierownika organu zobowiązanego do złożenia wyjaśnień (art. 19 § 3 k.p.k.), lecz ze względów metodycznych omówiono je w rozdziale dotyczącym reakcji organu procesowego na uchybienia procesowe.

Rozdział V poświęcony został karom polegającym na pozbawieniu wolności, czyli karze aresztowania do 30 dni (art. 287 § 3 k.p.k.) oraz karze pozbawienia wolności do 14 dni. Aby nie wprowadzać w tym miejscu zbędnej redundancji wyводу, nie powtarzano poszczególnych okoliczności składających się na podstawę zastosowania kar izolacyjnych, albowiem stanowią one w istocie przesłanki zastosowania kar finansowych. Stąd też – w odniesieniu do kary aresztowania – skupiono się głównie na uporczywości w uchyłaniu się od obowiązków procesowych, akcesoryjności kary pieniężnej oraz przesłankach uchylenia tej sankcji – w odniesieniu zaś do kary z art. 49 § 1 u.s.p. – na stosowaniu jej na zasadzie *ultima ratio*.

W rozdziale VI omówiono środek dyscyplinujący w postaci zobowiązania do pokrycia dodatkowych kosztów, charakteryzując kolejno: podmioty zobowiązane do pokrycia kosztów, zakres kosztów, kwestię odpowiedzialności solidarnej oraz przesłanki ustania obowiązku.

Rozdział VII poświęcony został środkom dyscyplinującym stosowanym wobec osób pozbawionych wolności i żołnierzy w czynnej służbie wojskowej. Wymagało to przeanalizowania katalogu kar dyscyplinarnych orzekanych względem skazanych na karę pozbawienia wolności oraz tymczasowo aresztowanych. Z kolei odrębności służby wojskowej wiązały się z potrzebą omówienia środków wskazanych w ustawie o dyscyplinie wojskowej

oraz szczegółowych rozwiązań kodeksowych dotyczących żołnierzy. W obu przypadkach interesującym wątkiem była wzajemna zależność przepisów zawartych w ustawie prawo o ustroju sądów powszechnych oraz kodeksie postępowania karnego a także regulacji kodeksu karnego wykonawczego i ustawy o dyscyplinie wojskowej.

Rozdział VIII dotyczy specyficznej grupy środków stanowiących rodzaj reakcji organu procesowego na stwierdzone w toku postępowania uchybienia procesowe. Środki te mają najczęściej postać stosownej sygnalizacji polegającej bądź to na zawiadomieniu odpowiednich organów, bądź też wytknięciu obrazy przepisów, czy też złożeniu określonego wniosku. W ramach tego katalogu omówiono kolejno: zawiadomienie okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych; zawiadomienie bezpośredniego przełożonego oskarżyciela publicznego lub prowadzącego postępowanie przygotowawcze; wszczęcie postępowania służbowego w ramach nadzoru prokuratorskiego; wytknięcie oczywistej obrazy przepisów; podjęcie czynności nadzorczych w związku z uwzględnieniem skargi na przewlekłość; wystąpienie o wszczęcie postępowania w sprawie odpowiedzialności zawodowej tłumacza; sygnalizację uchybień w działalności instytucji państwowej, samorządowej i społecznej oraz zawiadomienie prezesa sądu o nieusprawiedliwionym niestawiennictwie ławnika.

W rozdziale IX zgrupowano wszystkie środki, które nie klasyfikowały się do wcześniejszych kategorii rodzajowych. Omówiono w nim kwestię ingerencji w sferę wolności osobistej oskarżonego związaną z: przymusowym doprowadzeniem; wydaleniem z sali rozpraw oraz uniemożliwieniem wydalenia się z sądu przed zakończeniem rozprawy. Poruszono również złożoną problematykę środków stosowanych w celu zapewnienia spokoju i porządku czynności sądowych. Wiązało się to z koniecznością zestawienia i omówienia takich instrumentów prawnych jak: upomnienie i wydalenie z sali rozpraw osoby zakłócającej przebieg czynności sądowych; wydalenie z sali rozpraw osoby biorącej udział w sprawie; wydalenie z sali rozpraw publiczności z powodu jej niewłaściwego zachowania się oraz uniemożliwienie wzięcia udziału w rozprawie osobie znajdującej się w stanie nielicującym z powagą sądu. Odrębne rozważania poświęcono: dyscyplinowaniu uczestników postępowania w zakresie ustnych wystąpień, środkom wyłączającym sugestię podczas przesłuchania, jak również zobowiązaniu pokrzywdzonego do obecności na rozprawie lub jej części.

Prezentacja tytułowego zagadnienia byłaby niepełna gdyby nie odnieść się do problematyki postępowania w przedmiocie stosowania środków dyscyplinujących oraz kwestii dotyczących ich wykonywania. W tym pierwszym aspekcie (rozdział X) zwrócono uwagę przede wszystkim na organy stosujące środki dyscyplinujące, formę rozstrzygnięcia w

przedmiocie środka dyscyplinującego oraz problematykę zaskarżalności i reasumpcji decyzji o zastosowaniu środka. Przeanalizowano również zagadnienie swoistego zbiegu odpowiedzialności, w sytuacji gdy zachowanie uczestnika postępowania wyczerpuje jednocześnie znamiona przestępstwa i deliktu dyscyplinarnego, odnosząc się przy okazji do kwestii prawnego obowiązku denuncjacji.

W rozdziale XI poruszona została problematyka wykonywania poszczególnych środków dyscyplinujących, ze szczególnym uwzględnieniem kar finansowych, kar polegających na pozbawieniu wolności oraz obowiązków policji sądowej.

Przeprowadzona analiza w pełni potwierdziła tezę o praktycznej przydatności i szczególnym znaczeniu środków dyscyplinujących uczestników postępowania karnego. Są one niezbędnym elementem współczesnego procesu karnego. Nie tylko warunkują sprawny i niezakłócony tok postępowania, ale również zapewniają należyłą powagę i atmosferę podejmowanych czynności procesowych. Wpływają również na kształtowanie odpowiednich standardów wykonywania czynności służbowych i reprezentacji procesowej w sprawach karnych. Katalog środków dyscyplinujących jest zasadniczo koherentny i logicznie powiązany. Jedynie w nielicznych przypadkach zachodzi kolizja norm, którą z łatwością można rozstrzygnąć przy zastosowaniu reguły *lex specialis derogat legi generali*.

Z teoretycznego punktu widzenia środki dyscyplinujące uczestników postępowania karnego uznać należy za rodzaj środków przymusu procesowego. Spełniają one wszelkie kryteria stawiane tym ostatnim. Nie tylko zapewniają prawidłowy tok czynności procesowych i mają ustawową podstawę, ale również zazwyczaj stosowane są za zawinione niewywiązanie się z ciążących na danym uczestniku obowiązków procesowych oraz niosą ze sobą element przymusu państwowego. Odnosi się do nich zarówno dyrektywa umiaru, jak i wymóg stosowania *ultima ratio*.

Środki dyscyplinujące spełniają w postępowaniu karnym szereg funkcji, w tym m.in.: wymuszającą; dowodową; porządkową; zabezpieczającą udział oskarżonego w czynnościach procesowych; sygnalizacyjno – profilaktyczną; gwarancyjną; kompensacyjno – sprawiedliwościową oraz prewencyjną. Zauważalny jest ich ścisły związek z takimi zasadami procesowymi jak zasada: prawdy; szybkości postępowania; koncentracji materiału dowodowego; kontrydiktoryjności czy też prawa do obrony.

Na poziomie uogólnień systemowych problematyka środków dyscyplinujących nie nasuwa większych wątpliwości. Dużo bardziej skomplikowana jest natomiast kwestia rozwiązań szczegółowych, w tym chociażby przesłanek poszczególnych środków, gwarancji procesowych osób dyscyplinowanych, czy też aspektów wykonawczych. Na tym tle dochodzi

do istotnych rozbieżności orzeczniczych i dysonansów doktrynalnych. Jednym z najbardziej problematycznych zagadnień związanych z systemem środków dyscyplinujących uczestników postępowania karnego jest kwestia przesłanek stosowania kar porządkowych wskazanych w rozdziale 31 k.p.k. Wynika to nie tylko z rozbudowanego katalogu podmiotów dyscyplinowanych, ale również z wielowątkowych uwarunkowań procesowych wpływających na dopuszczalność posłużenia się danym środkiem. Dotyczy to przede wszystkim bezpodstawnego uchylania się od obowiązku złożenia zeznań, wykonania czynności biegłego, dopełnienia obowiązków poręczającego oraz spełnienia innych ciężących na danym uczestniku postępowania obowiązków procesowych. Kontrowersyjna jest także kwestia dyscyplinowania uczestników postępowania, którzy bez należytego usprawiedliwienia nie stawili się na wezwanie organu prowadzącego postępowanie albo bez zezwolenia tego organu wydalili się z miejsca czynności przed jej zakończeniem (art. 285 k.p.k.), jak również stosowania aresztowania ze względu na uporczywość w uchylaniu się od spełnienia obowiązku procesowego (art. 287 § 2 k.p.k.).

Pomijając w tym miejscu szerszą prezentację wniosków i postulatów, które gruntownie omówione zostały w części końcowej opracowania, wskazać można na kilka kwestii szczególnych.

Przykładowo, z przeprowadzonych rozważań wynika, że pomimo wyraźnego wymienienia w art. 289 § 1 k.p.k. oskarżyciela publicznego, nie może on zostać obciążony kosztami procesowymi ponieważ nie ciąży na nim obowiązki, z którymi ustawa wiąże ich powstanie. W tym zakresie ustawa stanowi normę pustą. Kwestią otwartą pozostaje w związku z tym zmiana tego przepisu, która może przybrać dwojaką postać. Po pierwsze, rozważenia godna jest propozycja skreślenia z art. 289 § 1 k.p.k. wyrażenia „lub oskarżyciela publicznego”, co wyeliminowałoby istniejącą nieścisłość. Nie oznaczałoby to braku odpowiedzialności oskarżyciela publicznego, a jedynie przesądzało, że dyscyplinowanie tego rodzaju uczestnika postępowania sądowego jest możliwe wyłącznie w trybie art. 20 § 2 k.p.k. Takie rozwiązanie nie tylko uwzględniałoby reżim służbowy, w którym funkcjonuje oskarżyciel publiczny, ale również nawiązywałoby systemowo do wyłączeń podmiotowych z art. 51 § 1 u.s.p. Po drugie, przy założeniu, że zignoruje się powyższe argumenty, konieczne byłoby wprowadzenie odrębnej jednostki redakcyjnej art. 289 k.p.k. i wskazanie w niej konkretnego obowiązku oskarżyciela publicznego, z niewykonaniem którego, ustawa wiąże możliwość obciążenia powstałymi w wyniku tego kosztami postępowania (np. obowiązku brania udziału w rozprawie: art. 46 k.p.k. i art. 450 § 1 k.p.k.). Z uwagi na szczególną pozycję

procesową i ustrojową oskarżyciela publicznego bardziej zasadna wydaje się pierwsza propozycja.

Funkcjonowanie dwóch reżimów normatywnych mających zastosowanie w przypadku wymierzania kar dyscyplinarnych jako sankcji porządkowych orzekanych wobec osób pozbawionych wolności stwarza problem zakresu stosowania przepisów kodeksu karnego wykonawczego. Analiza wzajemnych relacji zachodzących pomiędzy postanowieniami tego kodeksu a art. 49 u.s.p. prowadzi do wniosku, że wymierzając karę dyscyplinarną jako sankcję porządkową sąd nie jest związany ograniczeniami wynikającymi z art. 145 § 3 i § 4 k.k.w., art. 146 § 2 k.k.w. oraz art. 147 k.k.w. Wyłączona jest również możliwość modyfikowania kary, o jakiej mowa w art. 146 § 3 k.k.w., art. 148 § 1 k.k.w. i art. 149 k.k.w. Zastosowanie znajdzie natomiast art. 148 § 2 k.k.w., który w istocie ma charakter wykonawczy. Dopuszczalne jest również stosowanie analogi na korzyść ukaranego. Chodzi o potrzebę zapewnienia wzmożonej ochrony prawnej wobec kobiet ciężarnych, karmiących lub sprawujących opiekę nad własnymi dziećmi w domach matki i dziecka (art. 143 § 2 k.k.w.). *De lege ferenda* w art. 49 § 1 k.k.w. należałoby jednak dodać zdanie trzecie o treści: „art. 143 § 2 k.k.w. stosuje się odpowiednio”. Oznaczałoby to związanie sądu wymierzającego karę porządkową ograniczeniami w zakresie stosowania określonych kar wobec kobiet ciężarnych, karmiących lub sprawujących opiekę nad własnymi dziećmi w domach matki i dziecka.

Zbyt daleko idzie postulat wprowadzenia kary pieniężnej w razie złożenia wniosku o wyłączenie sędziego w złej wierze. Razi on nie tylko zbyt dużą represyjnością, ale przede wszystkim jest wątpliwy z punktu widzenia ograniczenia prawa do bezstronnego sądu oraz prawa do obrony. Kwestią otwartą jest natomiast rozważenie uzupełnienia regulacji prawno-karnych o odpowiednik art. 53¹ k.p.c., w myśl którego ponowny wniosek o wyłączenie sędziego oparty na tych samych okolicznościach podlega odrzuceniu bez składania wyjaśnień przez sędziego, którego dotyczy. Pozwoliłoby to na ujednoczenie systemowe instytucji wyłączenia sędziego, jak również mogłoby skutecznie zapobiegać obstrukcji procesowej.

De lege ferenda organem uprawnionym do stosowania sankcji wskazanej w art. 20 § 1 a k.p.k. powinien być wyłącznie sąd. Nie tylko ujednoczyłoby to systemowo zasady dyscyplinowania adwokatów i radców prawnych (por. art. 285 § 1 a k.p.k.), ale również wyeliminowało wszelkie wątpliwości związane z powierzeniem prokuratorowi uprawnień władczych w stosunku do przedstawicieli korporacji, których działalność procesowa z reguły pozostaje w opozycji do czynności przez niego podejmowanych.

Z teoretycznego punktu widzenia wytknięcie oczywistej obrazy przepisów uregulowane w art. 40 u.s.p. i art. 65 u. SN jest rozwiązaniem mieszanym, które łączy cechy

nadzoru judykacyjnego – gdyż jest kierowane do organu orzekającego w związku z naruszeniem przepisów prawa podczas wydawania orzeczenia przez ten organ, z nadzorem administracyjnym nad działalnością sądów – albowiem konsekwencje wytyku dotyczą bezpośrednio i osobiście sędziów, którzy zasiadali w składzie sądów.

Pewnym mankamentem rozwiązania przyjętego w art. 65 u. SN jest brak, adekwatnego do treści art. 40 § 1 u.s.p., obowiązku pouczenia o możliwości złożenia wyjaśnień w przypadku wytknięcia kierowanego przez Sąd Najwyższy. Organ ten może jedynie żądać stosownych wyjaśnień i jeżeli z tego uprawnienia nie skorzysta, sędzia lub sędziowie wchodzący w skład sądu orzekającego pozbawieni zostają możliwości zaprezentowania swojego stanowiska. Z systemowego punktu widzenia brak jest przekonujących argumentów za tak istotnym zróżnicowaniem procedury związanej z wytknięciem uchybień na gruncie prawa o ustroju sądów powszechnych i ustawy o Sądzie Najwyższym. Są to tożsame rozwiązania prawne, powodujące analogiczne konsekwencje w sferze uprawnień sędziego, którego dotyczy wytknięcie, dlatego też powinny być one analogicznie uregulowane. Uprawniony wydaje się zatem postulat ujednoczenia art. 65 § 1 u. SN z art. 40 § 1 u.s.p. i wprowadzenia obowiązku pouczenia o możliwości złożenia pisemnych wyjaśnień także w przypadku, gdy wytknięcie ma pochodzić od Sądu Najwyższego. *De lege lata* natomiast należałoby sugerować takie ukształtowanie praktyki, aby udzielenie wytknięcia zawsze było poprzedzone żądaniem złożenia wyjaśnień od składu, który dopuścił się oczywistej obrazy przepisów.

Na etapie sądowego postępowania odwoławczego funkcjonują dwa odmienne reżimy procesowe w zakresie zaskarżalności zbliżonych rodzajowo środków prawnych. Zażalenie na postanowienie w przedmiocie kar porządkowych z art. 49 § 1 u.s.p. wnoszone jest do sądu apelacyjnego lub Sądu Najwyższego (art. 50 § 1 u.s.p.), z kolei zażalenie na postanowienie w przedmiocie kar porządkowych wymienionych w kodeksie postępowania karnego rozpoznaje inny równorzędny skład sądu odwoławczego (art. 426 § 2 k.p.k.). Takie zróżnicowanie nie znajduje przekonującego uzasadnienia, a instancja pozioma wydaje się w tym przypadku bardziej praktyczna.

Na postanowienie o nałożeniu kary porządkowej z art. 49 § 1 u.s.p. wydane przez Sąd Najwyższy zażalenie nie przysługuje, co wymaga interwencji legislacyjnej. *De lege ferenda* istniejącą lukę można w prosty sposób zlikwidować poprzez dodanie w treści art. 50 § 1 u.s.p., po słowie „sąd apelacyjny” wyrażenia „lub Sąd Najwyższy”, bądź też po zdaniu drugim, zdania trzeciego o treści: „jeżeli postanowienie wydał Sąd Najwyższy zażalenie przysługuje do innego równorzędnego składu tego sądu”. W przeciwnym razie obecne

rozwiązanie narażone jest na zarzut niekonstytucyjności w zakresie w jakim nie przewiduje zaskarżalności postanowień o nałożeniu kary porządkowej wydanych przez Sąd Najwyższy. Wzorzec konstytucyjny powinny w tym przypadku stanowić art. 78 i 176 Konstytucji RP, względnie również art. 41 Konstytucji RP.

Ogólnosystemowe spojrzenie na problematykę środków dyscyplinujących prowadzi do wniosku, że są to instrumenty prawne o powszechnym zastosowaniu, ze zdecydowanie dominującą pozycją sankcji o charakterze finansowym. Jakkolwiek postępowanie karne cechuje się największym stopniem dolegliwości poszczególnych środków i najszerszym zakresem ich stosowania, zauważalny jest także znaczny rygoryzm postępowań o charakterze fiskalnym (podatkowe, celne).

W pewnym sensie kodeks postępowania karnego stanowi w systemie prawa rozwiązanie uniwersalne, albowiem na jego podstawie następuje dyscyplinowanie uczestników większości postępowań dyscyplinarnych. Ustawodawca jest jednak w tej kwestii dalece niekonsekwentny. Występują w tym względzie cztery podstawowe tendencje polegające na: generalnym odesłaniu do przepisów ustawy procesowej; wyłączeniu możliwości jej stosowania; wprowadzeniu swoistych środków, charakteryzujących dane postępowanie dyscyplinarne, bądź jedynie odrębnych zasad ich stosowania. Oznacza to istotną niespójność systemową i zasadnicze zróżnicowanie zakresu gwarancji procesowych w sprawach tego samego rodzaju. Taka dywergencja następuje nie tylko w zakresie obowiązków i uprawnień uczestników poszczególnych postępowań, ale również w zakresie możliwości procesowych prowadzących je organów. Nie ulega wątpliwości, że kwestia dopuszczalności dyscyplinowania uczestników postępowania dyscyplinarnego jest na tyle istotna, iż wymaga jednoznacznego i jednolitego uregulowania. Zasadny jest wobec tego postulat ujednolicenia postępowania w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej polegający bądź to na wprowadzeniu kodeksu postępowania dyscyplinarnego bądź też odrębnego trybu szczególnego w kodeksie postępowania karnego.

Jak już wspomniano szczegółowe zastawienie wniosków i postulatów zostało zawarte w części końcowej opracowania, a powyższa prezentacja jest jedynie egzemplifikacją wybranych problemów badawczych poruszonych w monografii.

4. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo – badawczych

Wykaz opublikowanych prac naukowych zawarty został w załączniku nr 4. Łącznie jestem autorem 75 publikacji, z czego 48 zostało opublikowanych po uzyskaniu stopnia

doktora (poz. 2 – 6; poz. 29 – 52 oraz poz. 57 – 75). Na dorobek ten w ujęciu ilościowym składają się: 1 monografia (poz. 2), 3 części w komentarzach (poz. 3 – 5), 1 redakcja (poz. 6), 23 artykuły (poz. 30 – 52), 19 glos (poz. 57 – 75) oraz 1 opracowanie popularnonaukowe (poz. 29). Trzy opracowania napisane zostały we współautorstwie (poz.: 37, 42 oraz 72). Poniższa prezentacja obejmuje jedynie najważniejsze publikacje, które ukazały się po uzyskaniu stopnia doktora.

Istotne miejsce w prowadzonych przeze mnie badaniach od dawna zajmuje problematyka środków przymusu, w tym przede wszystkim nieizolacyjnych środków zapobiegawczych. Zagadnieniu temu poświęciłem kilka opracowań o charakterze przyczynkarskim. Badałem m.in.: kwestię dopuszczalności zażalenia na postanowienie w przedmiocie wniosku o uchylenie lub zmianę nieizolacyjnego środka zapobiegawczego (*Dopuszczalność zażalenia na postanowienie w przedmiocie wniosku o uchylenie lub zmianę nieizolacyjnego środka zapobiegawczego (art. 254 k.p.k.)*, *Studia i Analizy Sądu Najwyższego t. II*, Warszawa 2008, s. 111 – 126), chuligański charakter czynu, jako podstawę stosowania środków zapobiegawczych w postępowaniu przyspieszonym (*Chuligański charakter czynu jako podstawa stosowania środków zapobiegawczych w postępowaniu przyspieszonym* w: Z. Cwiakalski, G. Artymiak (red.), *Współzależność prawa karnego materialnego i procesowego w świetle kodyfikacji karnych z 1997 roku i propozycji ich zmian. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Zakład Prawa Karnego i Postępowania Karnego Uniwersytetu Rzeszowskiego, Czarna 11 – 13 październik 2007 r.*, Warszawa 2008, s. 501 – 511) oraz istotę i charakter prawny poszczególnych środków w tym: nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym (*Nakaz opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym jako środek zapobiegawczy (art. 275 a k.p.k.)* w: T. Grzegorzczak (red.), *Funkcje procesu karnego. Księga jubileuszowa Profesora Janusza Tylmana*, Warszawa 2011, s. 229 – 251), warunkowego dozoru Policji (*Warunkowy dozór policji* w: J. Skupiński, J. Jakubowska – Hara, C. Nowak (red.), *Reforma prawa karnego propozycje i komentarze. Księga pamiątkowa Profesor Barbary Kunickiej – Michalskiej*, Warszawa 2008, s. 351 – 367), a także projektowanego środka w postaci aresztu domowego (*Areszt domowy jako nowy środek zapobiegawczy w świetle projektowanych zmian legislacyjnych*, *Ius Novum* 2010, nr 2, s. 116 – 128). Analizowane zagadnienie przedstawione zostało w ujęciu systemowym (*System nieizolacyjnych środków zapobiegawczych*, *Ius Novum* 2014, numer specjalny s. 93 – 103), a także w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu (*Glosa do wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 31 marca 2009 r. A.E. przeciwko Polsce*,

skarga nr 14480/04, Ius Novum 2012, nr 3, s. 188 – 196) oraz Sądu Najwyższego (*Glosa do postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 marca 2010 r., II AKz 34/10*, Prokuratura i Prawo 2012, nr 10, s. 158 – 163).

Szczególną uwagę poświęciłem również aktualnej – zwłaszcza w kontekście stale wysokiego współczynnika prizonizacji – kwestii wolnościowej alternatywy dla tymczasowego aresztowania. Rozważania teoretyczne wzbogacone zostały w tym przypadku odpowiednią analizą statystyczną opartą o dane Ministerstwa Sprawiedliwości (*Tymczasowe aresztowanie i jego wolnościowa alternatywa (na tle wybranych danych statystycznych)* w: J. Skupiński, J. Jakubowska – Hara (red.), *Alternatywy pozbawienia wolności w polityce karnej sądów*, Warszawa 2009, s. 266 – 308).

W ramach omawianego wątku badawczego wymienić należy również komentarz do art. 266 k.p.k. – 277 k.p.k. obejmujący gruntowną egzegezę kodeksowych uregulowań dotyczących nieizolacyjnych środków zapobiegawczych. Poza dogmatyczną analizą poszczególnych rozwiązań normatywnych w szerokim zakresie uwzględniono orzecznictwo sądowe oraz dotychczasowy dorobek doktryny procesu karnego. Ustosunkowano się również do nowelizacji kodeksu postępowania karnego, która nastąpiła ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247; *Komentarz do art. 266 – 277 k.p.k.* w: J. Skorupka (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, LEGALIS 2014, wyd. 15).

W prezentowanej grupie publikacji skupiłem się przede wszystkim na funkcjach, jakie pełnią poszczególne środki zapobiegawcze i ich roli w zabezpieczeniu prawidłowego toku postępowania karnego. Za szczególnie ważny uważam ten kierunek interpretacji, który zmierza do wykazania potrzeby poszerzenia katalogu tych środków i podkreślenia ich znaczenia, jako wolnościowej alternatywy dla tymczasowego aresztowania. Wprawdzie zagadnienie nieizolacyjnych środków zapobiegawczych coraz częściej pojawia się jako przedmiot prac legislacyjnych, to jednak wydaje się, że proces kształtowania tych regulacji nie został ostatecznie zakończony. I nie chodzi tylko o wprowadzanie nowych środków, ale weryfikację istniejących już rozwiązań normatywnych. W ramach prezentowanych opracowań starano się wykazać, że w aktualnym stanie prawnym występują istotne niekonsekwencje; istnieją również środki, których przydatność procesowa może budzić wątpliwości.

Pozostałe publikacje nie tworzą swoistego cyklu, ale dotyczą szeregu różnych zagadnień z zakresu procedury karnej. Jednym z nich jest problematyka standardu rzetelnego procesu karnego, której poświęcono trzy opracowania, z czego dwa napisane zostały we

współautorstwie (*Rzetelny proces karny w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych* (współautorstwo z A. Błachnio – Parzych) w: P. Wiliński (red.), *Rzetelny proces karny w orzecznictwie sądów polskich i międzynarodowych*, Warszawa 2009, s. 233 – 301, *Standard rzetelnego procesu karnego w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych* (współautorstwo z A. Błachnio – Parzych) w: P. Hofmański (red.), *Węzłowe problemy procesu karnego*, Warszawa 2010, s. 239 – 255). Właściwe ukształtowanie standardu rzetelnego procesu karnego bez wątpienia stanowi jedno z kluczowych zagadnień współczesnej nauki prawa karnego procesowego. Spośród szeregu problemów z tym związanych szczególnie interesujące okazało się zbadanie tego, jaki wpływ na modelowanie standardu rzetelnego procesu wywiera judykatura, w tym zwłaszcza orzecznictwo Sądu Najwyższego. Analizie poddano odpowiednio wyselekcjonowaną grupę orzeczeń z lat 2000 – 2007 (ok. 21 000 orzeczeń), badając sposób powoływania się i rozumienia przez sądy pojęcia „rzetelny proces karny” i zwrotów synonimicznych. Z tej perspektywy oceniono takie kwestie szczegółowe jak np.: bezstronność sędziego, jawność postępowania, rozpoznanie sprawy w rozsądnym terminie, przebieg postępowania dowodowego, udział oskarżonego pozbawionego wolności w rozprawie apelacyjnej oraz koszty procesowe. Uwagę zwrócono również na konsekwencje naruszenia standardu rzetelnego procesu. Interesującym wątkiem było również skonfrontowanie standardu rzetelnego procesu karnego z pozycją procesową świadka (*Pozycja procesowa świadka a standard rzetelnego procesu karnego* w: J. Skorupka (red.), *Rzetelny proces karny. Księga dedykowana Profesor Zofii Świdzie*, Warszawa 2009, s. 438 – 456).

Istotnym elementem rzetelnego procesu karnego jest także zasada prawa do informacji. Dyrektywa ta ma nie tylko znaczenie gwarancyjne, ale również wpływa na sprawność prowadzonego postępowania. Zagadnieniu temu poświęciłem odrębne opracowanie, w którym, poza wskazaniem istoty obowiązku informowania uczestników postępowania karnego, przeanalizowałem jego poszczególne przejawy oraz konsekwencje procesowe nieudzielenia lub wadliwego udzielenia informacji (*Prawo do informacji w procesie karnym* w: T. Gardocka (red.), *Obywatelskie prawo do informacji*, Warszawa 2008, s. 345 – 374).

Przedmiotem moich zainteresowań naukowych była również klauzula generalna w postaci dobra wymiaru sprawiedliwości, stanowiąca przesłankę dokonania szeregu czynności procesowych, w tym m.in.: zmiany właściwości miejscowej sądu, dopuszczenia do udziału w postępowaniu przedstawiciela organizacji społecznej, uchylecia tajemnicy zawodowej oraz przejęcia i przekazania ścigania. Klauzula ta spełnia w procesie karnym bardzo istotną

funkcję. Pozwala organowi dostosować decyzję procesową do konkretnych okoliczności sprawy oraz dokonać stosownej oceny aksjologicznej. Można stwierdzić, że ustawodawca posługuje się nią w sposób rozważny, w sprawach które ze swej istoty wymagają pewnego luzu decyzyjnego i elastyczności (*Dobro wymiaru sprawiedliwości jako przesłanka dokonywania czynności procesowych* w: W. Cieślak, S. Steinborn (red.), *Profesor Marian Cieślak – osoba, dzieło, kontynuacje*, Warszawa 2013, s. 869 – 903).

Badalem również przesłanki obligatoryjnego udziału obrońcy w postępowaniu wykonawczym, które pomimo zasadniczej zbieżności różnią się od rozwiązań przyjętych w postępowaniu rozpoznawczym. W swoich rozważaniach doszedłem m.in. do wniosku, że zakres obrony obowiązkowej powinien zostać zawężony, a w regulacjach kodeksu karnego wykonawczego należy uwzględnić zmiany wprowadzone ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247), co pozwoliłoby na dostosowanie systemowe obu kodeksów (*Przesłanki obrony obligatoryjnej w postępowaniu wykonawczym* w: I. Rzeplińska, A. Rzepliński, P. Wiktorska, M. Niełacna (red.), *Pozbawienie wolności – funkcje i koszty. Księga Jubileuszowa Profesora Teodora Szymanowskiego*, Warszawa 2013, s. 511 – 539).

W innym opracowaniu odniosłem się do problematyki udziału czynnika społecznego w postępowaniu karnym ze szczególnym uwzględnieniem takich kwestii jak: udział ławników w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości, społeczny obowiązek denuncjacji, ujęcie obywatelskie, przedstawiciel społeczny oraz jawność zewnętrzna postępowania (*Przejawy udziału czynnika społecznego w procesie karnym – zagadnienia wybrane*, *Studia i Analizy Sądu Najwyższego* t. VI, Warszawa 2012, s. 361 – 391).

W swoich publikacjach z zakresu postępowania karnego poruszałem także takie zagadnienia jak: właściwość sądu (*Właściwość ruchoma sądu w sprawach karnych*, *Prokuratura i Prawo* 2013, nr 7 – 8, s. 157 – 169), wyłączenie sędziego (*Iudex suspectus w procesie karnym – zagadnienia wybrane* w: A. Błachnio – Parzych, J. Jakubowska – Hara, J. Kosonoga, H. Kuczyńska (red.), *Problemy wymiaru sprawiedliwości karnej. Księga Jubileuszowa Profesora Jana Skupińskiego*, Warszawa 2013, s. 446 – 461), zawieszenie postępowania (*Zawieszenie postępowania – uwagi węzłowe*, *Studia i Analizy Sądu Najwyższego* t. VII, Warszawa 2014, s. 199 – 235), wytknięcie oczywistej obrazy prawa (*Reproach for evident contempt of regulations in the criminal proceeding*, *Ius Novum* 2014, nr 3, s. 117 - 131), czy też kwestia reformy postępowania karnego (*Kilka uwag na temat projektowanych zmian w kodeksie postępowania karnego*, *Ius Novum* 2012, nr 1, s. 9 – 22).

Moje zainteresowania naukowe koncentrują się nie tylko w obrębie postępowania karnego, ale dotyczą także prawa karnego materialnego. W ramach tej dziedziny podjąłem się opracowania części komentarza do kodeksu karnego obejmującej rozdział XXIII k.k. i XXVI k.k. (*Przestępstwa przeciwko wolności* w: R.A. Stefański (red.), Kodeks karny. Komentarz, LEGALIS 2014, wyd. 9; *Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece* w: R.A. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, LEGALIS 2014, wyd. 9). Przyjętym założeniem była pogłębiona analiza poszczególnych typów czynów zabronionych z szerokim uwzględnieniem dotychczasowego dorobku doktryny oraz orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych. Struktura komentarza opiera się na klasycznym podziale na podmiot, stronę podmiotową, przedmiot oraz stronę przedmiotową przestępstwa. Odrębne rozważania poświęcono typom kwalifikowanym, problematyce zbiegu przestępstw i zbiegu przepisów oraz zagrożeniu karą i środkami karnymi. Podkreślenia wymaga, że komentarz obejmuje także nowe, nieznane wcześniej typy czynów zabronionych jak: *stalking* (art. 190 a § 1 k.k.), przywłaszczenie tożsamości (art. 190 a § 2 k.k.), utrwalanie wizerunku nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej (art. 191 a k.k.) oraz organizowanie adopcji dzieci wbrew przepisom ustawy (art. 211 a k.k.). Jest to stale uaktualniana publikacja elektroniczna. Obecnie trwają prace nad jej wydaniem w formie książkowej.

Często wykorzystywaną przeze mnie formą aktywności naukowej są glosy do orzeczeń Sądu Najwyższego i sądów powszechnych. Wynika to z przekonania o szczególnym znaczeniu wykładni operatywnej w postępowaniu karnym, zwłaszcza w przypadku judykatów pochodzących od najwyższej instancji sądowej. Istotna jest również ranga problemów prawnych poruszanych w orzecznictwie i jego wpływ na wymiar sprawiedliwości karnej. Zagadnienia podejmowane w glosach dotyczyły:

- wpływu wadliwego przesłuchania przeprowadzonego na etapie postępowania przygotowawczego na możliwość ewentualnego wykorzystania tego dowodu w postępowaniu sądowym oraz obowiązku udziału obrońcy niezbędnego (art. 79 § 3 k.p.k.) w czynnościach sądu przeprowadzonych w trybie art. 396 § 2 k.p.k. (*Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2006 r., sygn. III KK 297/05*, Ius Novum 2007, nr 2 – 3, s. 150 – 156),
- delegowania sędziego do pełnienia obowiązków orzeczniczych w innym sądzie (*Glosa do postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 kwietnia 2007 r., sygn. II Akz 164/07*, Wojskowy Przegląd Prawniczy 2007, nr 4, s. 140 – 148),
- ustawowych znamion przestępstwa groźby karalnej (*Glosa do wyroku SN z dnia 3 kwietnia 2008 r., IV KK 471/07*, Wojskowy Przegląd Prawniczy 2010, nr 1, s. 143 – 150),

- istoty obligatoryjnego udziału obrońcy w rozprawie sądowej (*Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2008 r., V KK 190/07*, Ius Novum 2008, nr 2, s. 147 – 151),
- uprawnień asystenta sędziego do sporządzania protokołu rozprawy dyscyplinarnej (*Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 14 lipca 2009 r., SNO 42/09*, Ius Novum 2009, nr 4, s. 110 – 116),
- skargi na przewlekłość postępowania złożonej po podjęciu przez prokuratora decyzji co do przedmiotu postępowania przygotowawczego (*Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2010 r., WSP 14/10*, Ius Novum 2011, nr 1, s. 180 – 186),
- wymierzania osobom pozbawionym wolności kar dyscyplinarnych w razie dopuszczenia się czynu z art. 49 § 1 u.s.p. (*Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2008 r., I KZP 17/08*, Ius Novum 2011, nr 4, s. 144 – 149),
- zakresu gwarancji wynikających z udzielonego oskarżonemu listu żelaznego (*Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2009 r., I KZP 11/09*, Ius Novum 2010, nr 4, s. 166 – 172),
- braku wskazania w rozstrzygnięciu o karze łącznej, kary jednostkowej, jako oczywistej omyłki pisarskiej (*Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2011 r., III KK 446/10*, Ius Novum 2012, nr 1, s. 178 – 184),
- subiektywnego przekonania strony o braku obiektywizmu sędziego, jako warunku skuteczności wniosku o jego wyłączenie (*Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 31 maja 2010 r., II AKa 103/10*, Ius Novum 2013, nr 1, s. 192 – 198),
- podstawy prawnej wznowienia postępowania zakończonego prawomocną uchwałą zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej oraz zakresu stosowania przepisów kodeksu postępowania karnego w postępowaniu dyscyplinarnym (*Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 29 października 2008 r., sygn. SNO 61/08*, Ius Novum 2009, nr 2, s. 156 – 162),
- zakazu opuszczania kraju w kontekście standardów strasburskich (*Glosa do wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 31 marca 2009 r. A.E. przeciwko Polsce, skarga nr 14480/04*, Ius Novum 2012, nr 3, s. 188 – 196),
- zasadności wyłączenia sędziego orzekającego w postępowaniu głównym, w sytuacji, gdy w postępowaniu incydentalnym, dotyczącym przedłużenia tymczasowego aresztowania, w charakterze oskarżyciela publicznego występował jego krewny (*Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2010 r., III KK 40/10*, Ius Novum 2012, nr 4, s. 128 – 133),

- stanu po spożyciu alkoholu jako przesłanki zastosowania kary porządkowej z art. 49 u.s.p. (*Glosa do postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 11 stycznia 2010 r., I OZ 1187/09*, Prokuratura i Prawo 2011, nr 7-8, s. 248 – 256),
- dopuszczalności korygowania oczywistych omyłek pisarskich przez Sąd Najwyższy w związku z rozpoznawaniem kasacji oraz zaskarżalności postanowienia lub zarządzenia „co do sprostowania” oczywistej omyłki (*Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2009 r., IV KK 161/09*, Prokuratura i Prawo 2012, nr 4, s. 151 – 157),
- przesłanek orzeczenia przepadku lub ściągnięcia wartości majątkowych albo zobowiązań stanowiących przedmiot poręczenia (*Glosa do postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 marca 2010 r., II AKz 34/10*, Prokuratura i Prawo 2012, nr 10, s. 158 – 163),
- wpływu zawieszenia postępowania wobec oskarżonego na uchylenie zabezpieczenia majątkowego (*Glosa do postanowienia Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 kwietnia 2012 r., sygn. II AKz 233/12*, Prokuratura i Prawo 2013, nr 11, s. 180 – 185),
- przeprowadzenia czynności ponownego przesłuchania pokrzywdzonego w trybie art. 185 a k.p.k. na żądanie oskarżonego, który nie miał obrońcy w czasie pierwszego przesłuchania (*Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2013 r., III KK 211/12*, OSP 2013, nr 11, s. 825 – 832),
- zasady niepodzielności wniosku o ściganie oraz kwestii obiektywnego przypisania skutku (*Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2012 r., III KK 2/12 (współautorstwo z S. Żółtkiem)* w: B. T. Bieńkowska, D. Szafrński (red.), *Problemy prawa polskiego i obcego w ujęciu historycznym, praktycznym i teoretycznym. Część czwarta*, Warszawa 2013, s. 87 – 101).

5. Plany naukowe

Aktualnie pracuję nad komentarzem do kodeksu postępowania karnego (art. 1 k.p.k. – art. 44 k.p.k.), który ma ukazać się pod redakcją prof. dr. hab. Ryszarda A. Stefańskiego oraz SSN Stanisława Zabłockiego. Ukończyłem także opracowanie dotyczące przedstawienia zarzutów stanowiące część X tomu Systemu Prawa Karnego Procesowego (red. prof. dr. hab. Piotr Hofmański).

W przyszłości swoje zainteresowania naukowe chciałbym skoncentrować na problematyce modelu postępowania przygotowawczego.

Marek Kusonogi